

Література:

1. Про затвердження Порядку проведення органами державної контрольно-ревізійної служби державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.08.2004 № 1017 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 32. – С. 21.
2. Про затвердження Порядку проведення органами державної контрольно-ревізійної служби державного фінансового аудиту діяльності бюджетних установ: Постанова Кабінету Міністрів України від 31.12.2004 № 1777 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 1. – С. 14.
3. Про затвердження Порядку проведення органами державної контрольно-ревізійної служби державного фінансового аудиту виконання місцевих бюджетів: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.05.2007 № 698 // Офіційний вісник України. – 2007. – №37. – С. 1453.
4. Дорошенко О.О. Методичні аспекти аудиту ефективності виконання бюджетних програм / О.О. Дорошенко // Фінанси, облік і аудит. – 2010. – № 16. – С. 227–233.
5. Нікіфорова І. Організаційно-методологічні засади аудиту ефективності виконання бюджетних програм / І. Дорошенко // Фінансовий контроль. – 2014. – № 7. – С. 15–21.
6. Гупаловська М.Б. Сучасні реалії та перспективи державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм / М.Б. Гупаловська // Наука й економіка. – 2014. – № 4 (36). – С.24–27.
7. Вербенко К.М. Аудит ефективності та умови його розвитку в Україні / К.М. Вербенко, Н.В. Тиквій // Сьома Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція «Наука і життя: сучасні тенденції, інтеграція у світову наукову думку» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/verbenko-km-tikviynv-audit-efektivnosti-ta-umovi-yogo-rozvitku-v-ukrayini/>.

Лаука Святослав Богданович, *начальник відділу погашення боргу Червоноградської ОДПІ ГУДФС у Львівській обл.*

ЕВОЛЮЦІЯ ТА СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

Побудова системи оподаткування місцевих податків та зборів розпочалася з проголошенням незалежності України. В процесі свого становлення та розвитку вона пройшла складний та суперечливий шлях.

На сучасному етапі розвиток цієї складової місцевих фінансів є одним із найважливіших напрямків діяльності держави. Розширення функцій і повноважень органів місцевого самоврядування та збільшення ролі місцевого самоврядування у суспільстві і державі загалом, на жаль, не супроводжується збільшенням обсягів надходжень до місцевих бюджетів, оскільки основни-

ми факторами, що перешкоджають розвитку системи місцевих податків та зборів є нестабільність, неузгодженість та суперечливість українського законодавства. Між тим, ефективне функціонування інституту місцевого оподаткування сприяє нагромадженню фінансових ресурсів, необхідних як для розвитку місцевого самоврядування так і держави. Тому удосконалення системи місцевих податків і зборів сьогодні є вкрай актуальним завданням держави.

Дослідженням питання розвитку та формування системи місцевих податків та зборів займалися такі науковці, як: Алексеев І.В., Барановський О.І.,

Біленчук П.Д., Буковинський С.А., Вишневецький В.П., Данілов О.Д., Козоріз М.А., Кравченко В.І., Кульчицький М.І., Кучерявенко Н.П., Огонь Ц.Г., Петренко Ю.В., Тарангул Л.Л., Чугунов І.Я., Юрій С.І.

В Україні розвиток системи місцевих податків та зборів розпочався із прийняттям в 1993 році Декрету Кабінету Міністрів «Про місцеві податки і збори». Даним Декретом було запроваджено види місцевих податків і зборів, їх граничні розміри та порядок обчислення.

Прийняття Податкового кодексу України в грудні 2010 р. стало переломним моментом у формуванні системи місцевого оподаткування. Відбулось скорочення кількості місцевих податків і зборів з 14 до 5, а саме:

Два місцевих податки:

– податок на нерухоме майно, відмінне від земельного податку;

– єдиний податок.

Три місцеві збори:

– збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності;

– збір за місця для паркування транспортних засобів;

– туристичний збір.

Загалом, з прийняттям Податкового кодексу України з 2011 року було змінено кількісний та якісний склад місцевих податків та зборів таким чином:

– скасовано 10 зборів, які були неефективні та не виправдовували витрат на їх адміністрування;

– запроваджено туристичний збір, який справляється на всій території України, замість курортного збору, що мав нефіксовану ставку та обмежене застосування;

– змінено базу оподаткування збором за місця для паркування транспортних засобів, яка залежить не від погодинної оплати, а від площі, що запобігає ухиленню оподаткування;

– переведено єдиний податок до складу місцевих.

Проте, з 01.01.2015 було скасовано збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності, а податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, замінено на податок на майно, який об'єднав: податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; транспортний податок; плату за землю.

Слід відмітити, що скорочення кількості місцевих податків та зборів завдяки прийняттю Податкового кодексу позитивно вплинуло, як на адміністрування місцевих податків і зборів, так і на економічний ефект від їх справляння. Більшість податків, які існували до введення в дію кодексу, практично не виконували свою фіскальну функцію та мали низьку економічну ефективність і здебільшого витрати на їх адміністрування досить часто перевищували надходження від них, зокрема такі як: збір з власників собак; збір за видачу ордеру на квартиру; збір за виграш у бігах на іподромі; збір за участь у бігах на іподромі; збір за право проведення кіно- і телезйомок та інші.

Звичайно, скорочення переліку місцевих податків та зборів дає можливість підвищити регулюючий потенціал податкової системи. З іншого боку, спостерігається дублювання та об'єднання місцевих зборів, які існували раніше, наприклад, туристичний збір є об'єднанням готельного (справ-

лявся до 01.01.2004) та курортного зборів, а у зборі за місця для паркування транспортних засобів змінено елементи оподаткування.

Вагомою проблемою в адмініструванні місцевих податків і зборів, що приводить до недофінансування місцевих бюджетів є невміння місцевих органів влади реалізовувати прихований податковий потенціал та ефективно регулювати економічну діяльність на місцях, непрозорість в справлянні окремих податків [3, с. 124]. Наприклад, місцеві ради в повному обсязі не використовують весь потенціал збору за місця для паркування транспортних засобів, в зв'язку з відсутністю дієвого механізму контролю за наявністю договорів оренди на землю під парковки, приладів фіксації в'їзду автотранспорту на парковку.

Основними недоліками в системі місцевого оподаткування надалі залишаються:

– незначна фіскальна роль місцевих податків і зборів та їх вузький перелік. Доцільно було б розширити перелік місцевих податків та зборів за рахунок впровадження зборів цільового призначення (прибирання і освітлення вулиць, утилізацію сміття, упорядкування парків та цвинтарів);

– відсутність правових механізмів у органів місцевого самоврядування щодо запровадження на своїй території власних податків і зборів. З прийняттям поправки до Закону про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади) ми в найближчий час побачимо позитивні зміни в цьому аспекті, а саме: розвиненість податків, які відображають політику органів місцевого самоврядування.

Процес реформування системи місцевих податків і зборів є незавершеним, зараз вона як ніколи потребує змін в умовах обмеженості фінансових ресурсів бюджету. Виважена та збалансована податкова політика є одним із основних інструментів, що забезпечують зростання економічної активності держави. З метою підвищення ефективності та функціонування системи місцевого оподаткування вона потребує адаптації до європейських стандартів. За кордоном місцеві податки постають реальним джерелом фінансової самодостатності територіальних громад, а не виконують допоміжну роль у державному оподаткуванні, тому реформування повинно проходити через практику європейських держав у зазначеній сфері.

Література:

1. Податковий кодекс України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws>.
2. Кучабський О. Розвиток системи місцевого оподаткування в Україні / О. Кучабський [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2012-3/doc/4/01.pdf>.
3. Ткаченко А. Історія становлення та розвитку податкової системи України / А. Ткаченко // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2013. – № 2. – 212 с.
4. Надьон Г. Перспективи розвитку системи місцевого оподаткування в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду / Г. Надьон, М. Харківський // Часопис економічних реформ. – 2010. – № 3. – С. 28–33.